

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
t.a.v. Mr. J.J.M. Uitermark
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Adres

Boerhaavelaan 14
2713 HX Zoetermeer

Kantoor 079 361 77 47

E-mail nvvb@nvvb.nl

Website www.nvvb.nl

Ons kenmerk: 2024-083

Datum	Onderwerp
01-09-2024	Evaluatie NVVB Europese Parlement verkiezingen 2024

Geachte minister,

Op 6 juni vond de Europees Parlementsverkiezing plaats. Gemeenten hebben een cruciale rol bij het organiseren en faciliteren van verkiezingen. Zij zijn verantwoordelijk voor het werven en toegankelijk maken van de stembureaus, het bemensen van de bureaus en het zorgen voor een soepel verloop van de verkiezingen en het opmaken van de uitslag. Ook de vrijwilligers die daarbij ingezet worden, hebben een verantwoordelijke taak wat een grote mate van nauwkeurigheid en betrouwbaarheid vereist.

We kijken terug op een succesvolle en soepel verlopen verkiezing, mede dankzij de grote inzet van vrijwilligers en gemeenteambtenaren.

De Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken (NVVB) inventariseert, zoals bij elke verkiezing, de signalen en knelpunten die zij ontvangt van gemeenten. Op basis van deze informatie geven wij u graag onze aanbevelingen op de volgende thema's.

Postbezorging

Bij de Tweede Kamerverkiezing hebben wij onze bezorgdheid geuit over de tijdige bezorging van vervangende stempassen, kiezerspassen en schriftelijke volmachten die kort voor de uiterste datum worden aangevraagd. Helaas bereiken deze documenten ook bij deze verkiezing niet altijd op tijd de kiezers, waardoor zij

Bank NL86INGB0000491717

Btw NL806203845B01

Kvk 40482707

hun stem niet kunnen uitbrengen. We willen graag opnieuw aandacht vragen voor dit probleem met de postbezorging.

We hebben eerder het risico aangegeven van een te late bezorging vanwege de wettelijke termijnen. Nu de postwet mogelijk wordt aangepast en er wellicht beperkte bezorgmomenten komen, adviseren wij u om de Kieswet aan te passen. Een overweging is om de uiterste termijn voor schriftelijke aanvragen enkele dagen eerder te stellen. Een andere mogelijkheid die we u willen voorleggen is het introduceren van digitale stembewijzen zoals dat ook wordt overwogen bij Nederlandse kiezers in het buitenland. Uiteraard zijn wij graag bereid om daarover met u van gedachten te wisselen.

Processen-verbaal en ondersteunende software verkiezingen

Wij vragen opnieuw aandacht voor het vereenvoudigen van de processen-verbaal. Vrijwilligers en ambtenaren vullen gemiddeld 1 keer per jaar een proces-verbaal (PV) in en controleren en verwerken deze in de Ondersteunende Software Verkiezingen (OSV). Gebleken is dat de leden en/of ondersteuners van het gemeentelijk stembureau moeite hadden met het correct invullen van PV 31-2 bijlage 2. Ook bij de OSV-invoer werden soms fouten gemaakt die gerelateerd kunnen worden aan de opzet van het PV wat leidde tot in onze ogen onnodige terugverwijzingen.

Het proces verlangt een heldere opzet die ook voor vrijwilligers goed hanteerbaar is. De NVVB blijft graag betrokken bij het optimaliseren van het PV en de OSV zodat we met elkaar zorgen voor een soepel uitvoerbaar proces.

Rondom de organisatie

Vrijwilligers:

Bij verschillende gemeenten verliep de werving van vrijwilligers en ambtenaren moeizaam. Dit werd mede veroorzaakt door de hoge werkdruk binnen de organisatie vanwege o.a. de vakantieperiode en de piek in de paspoortaanvragen bij Burgerzaken. Bovendien maken steeds meer gemeenten gebruik van shifts tijdens de verkiezingsdag vanwege de lange en intensieve werkdag, wat de inzet van het aantal vrijwilligers aanzienlijk verhoogd. Het feit dat de verkiezingsdag deze keer op een donderdag viel en de centrale stemopname (CSO) op vrijdag plaatsvond, droeg ook niet bij aan een soepel verloop van de werving van vrijwilligers.

Stembureaus in scholen:

Wij zien daarnaast een ontwikkeling waarbij scholen steeds meer bezig zijn met de veiligheid van leerlingen. Dit resulteert in extra veiligheidsmaatregelen zoals gesloten deuren en een schoolpoort met kindersluiting. Tegelijkertijd zorgt het ervoor dat dit soort locaties niet meer toegankelijk zijn of niet meer beschikbaar worden gesteld voor verkiezingen. Dit kan in de toekomst een extra uitdaging met zich meebrengen bij het vinden van geschikte locaties voor toegankelijke stembureaus.

Ondersteuning voor Gemeenten

Gemeenten zijn zeer tevreden over de informatie die door BZK en de Kiesraad wordt aangeboden in de Toolkit. Alleen door de grote hoeveelheid aan nieuwsbrieven, factsheets e.d. zijn zaken niet altijd goed terug te vinden. Graag vragen wij aandacht voor de toegankelijkheid en ontsluiting van deze informatie. Een goede indexering en zoekfunctionaliteit zou bijvoorbeeld een welkome aanvulling zijn.

Evaluatie NPVV

Wij verzoeken u nogmaals om over de gevolgen van de invoering van de nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen (NPVV) op korte termijn een evaluatie op te starten. Wij twijfelen er, ook bij deze verkiezing, namelijk nog steeds aan of het beoogde effect van de NPVV, namelijk het vergroten van het vertrouwen in de verkiezingsuitslag, de transparantie en controleerbaarheid, wordt bereikt. Dit ook in relatie tot de uitvoeringslast voor gemeenten. De NPVV vraagt immers extra ambtelijke expertise en deskundigheid van voorzitters en leden van stembureaus.

Tot slot

Wij zijn verheugd dat het experiment met het nieuwe stembiljet tijdens de Europese Parlementsverkiezingen in 5 gemeenten is gestart en verwijzen graag naar de aparte evaluatie die wij vanuit de NVVB hebben gestuurd.

Zoals wij eerder hebben aangegeven is dit een goed verlopen verkiezing met aandachtspunten. Dit wordt mede veroorzaakt doordat het hier een enkelvoudige verkiezing betrof. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld een Provinciale Staten en Waterschapsverkiezing, die zeer stroef verliep. Wij verzoeken u met ons en andere

betrokken partijen na te gaan hoe dit beter en voor gemeenten behapbaarder te organiseren valt.

De NVVB blijft graag betrokken bij alle ontwikkelingen die van invloed zijn op het organiseren en uitvoeren van verkiezingen. We hechten er veel waarde aan om zo vroeg mogelijk betrokken te worden bij het opstellen van wet- en regelgeving, zodat we de voorgestelde maatregelen kunnen toetsen op uitvoerbaarheid. Op deze manier blijven we samen zorgen voor een goed, betrouwbaar en democratisch verkiezingsproces.

Met vriendelijke groet,

Namens het bestuur van de Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken
S.A.J. Rijsdijk
Voorzitter

